

gyártmányainkból a továbbiakban nem kérnek. Beszéltem a minisztériummal. Ugyanezeket a modelleket hazai szükségletre gyártjuk. Külföld kiesése miatt a fizetésekben változások nem lesznek. Továbbra is minden tervünket úgy teljesítjük, mint eddig a percig. Jó munkát.

Már a garádicson koppannak léptei. Fölér a Belga 1-be. Érkezte után még néhány percig visítanak a fűrók, csattognak a gumibunkók, dübörög a hátrész. Aztán csönd, és nem ugyanazokkal a szavakkal, de lényegében hasonlóan, öt mondatban közli, amivel idelent megfeszítette a levegőt.

— Megköszönték buzgalmunkat, és gyártmányainkból a továbbiakban nem kérnek.

A Belga 2-ben, ahol engem is elért a hír, nem ocsúdnak az emberek. Azokban a pózokban állnak, padra dőlve, kalapácsra támaszkodva, ráspollyal, fűrészszel a kézben, ahogy a hír vételekor álltak. Mintha megfagytak volna a mozdulatok. Ki maga elé néz, ki a másokra, ki az ablakon át bámul a semmibe, bőrkeményedését piszkálja. Mondanivalóját a fölöttünk levő műhelyben is befejezte a vállalatvezető. De a kalapálás ott sem indul meg. Az itteni művezető az ajtófának dől, szemüvege szarát szájába veszi. Senki sem mozdul. Van öt perce, hogy odafönn is elhangzott a szó. Ott is csönd. Távol gépek dörömbölnek. Melódiák nélkül futnak. Ahová belép a vállalatvezető, megállnak. Végül csönd kapja körül az egész üzemet.

Még két napig lábatlankodom közöttük. Végre megtanulom a zsibbadtság okát. Nehéz erről beszélni. Nem a pénz. A pénz ugyanaz. Hanem a márka. Mint pusztán, a mindent elverő jég után. Kívülről nem látsz embert sírni. Belül kavarnak a jajok. Nem kell a munkájuk, a szívük, a kezük esze. Mintha elloptak volna tőlük valamit. Nincs fütty, dana, fel-felbukkanó nóták, cifra káromkodások. Csikorogva ballag a munka. Íztelenül. Ahogy beteg ember eszik. Le-föl, le-föl a kanál, csak az étel nem fogy. És beszélő társat nem találók. Azt mondja a szem, a fenének sincs kedve beszélni. Szedem a sátorfám. Sajnálom, hogy ilyen vége lett ittletemnek. Most tulajdonképpen kútba esik minden tervem. Nekem az tetszett, hogy ez a vidéki gyár külföldnek tetsző bútorokat varázsol. S most a hír, amit a vállalatvezető közölt, engem is meglopott jócskán. Minek azt leírni, hogy visszafelé megyünk, visszafelé rettentően. Szaladni kell innét, sietni, mert soha, soha nem tudtam megszokni és elviselni a gyászoló házak földig húzó terhét.

És pár hét múlva visszalopakodom. Csak alkalmilag, csak messziről meglesni, hogy miképp viselik, cipelik a terhet.

És a szerelőknél vállon ütnek a fehér fogú asztaloslegények, nótáznak és káromkodnak. Gondoltam, meggyógyultak. Minden csoda három napig tart. Úgy jó, ha meggyógyultak. Miért? Kellenek ezek a konyhák nálunk is. De fölöttébb jókedvűek, ahogy még tán soha. Négyen légfűróval muzsikálnak. A Rákóczi-indulót is el tudják zümmögni velem.

— Szavuk szerint kérdelem, mi a bajuk?

— Újra kellünk a külföldieknek. A szájukban maradt a kezünk íze. Nem akármilyen földhöz vágott üzem vagyunk.

TÓTH BÉLA

Vége.

Szegedi Szabadtéri Játékok, 1965.
Jelenet a West Side Story-ból